

PŘÁVĚ NYNÍ POHNULI SEBOU CESTOVATELÉ LABUŽNÍCI. Tři měsíce byli prožili pod nilskými akáty a stovčými palmami kahýrskými, a zvedli se pak, aby dodělali svou turu východní: z Port Saidu na Joppe a Jerusalem, odtud Palestinou a Syrií a Malou Asii na Cařihrad. V Izmiru či Smyrně, „okrase Asie“, „koruně Jonie“, bývá odpočinek. A zde cestovatele přistihla strašná ta událost, o kteréž se právě časopisy rozpisují.

Osm mil je dlouhý ten čarokrásný záliv, u kterého rozkvetla „líbezná Smyrna“. Ale jako by to lidem nestačilo! Ženou se s krásného, pevného břehu do moře, na sta do něho zarazili jehel a postavili na ně půl hodiny dlouhé dřevěné nábřeží. A na nábřeží konsulát vedle konsulátu s vysokými stěžni a vlajícími flagy, sklad vedle skladu a kavárna vedle kavárny. Nábřeží je jen asi sáh povýšeno nad vodou, ale nikde není z moře na ně pohodlného přístupu; za ruce tě chytne úslužný nějaký chlap shora, barkář pomáhá zdola a vyletiš podél přímých klád nahoru. Chceš-li do barky dolů, skoč, nebo tě shodí. Barka je v stálém tanci, nebo podél této strany jde izmirským chobotem silný proud mořský, bije do pilotů, že stále praskají a sténají, a co urve, vynese v neuprosném tanci ven do širého, den co den bouřícího Egejského moře.

V těch kavárnách, evropsky zřízených, si cestovatel odpočine. Ne snad od námahy cestovní, nýbrž od jednotvárnosti posavadních svých dojmů. Byl projel krajem kamene a písku, kde vše, vše má rozhodný ráz pouště, kde i to moře jako by bylo tvrdší a pustší. Oko jeho navyklo samému šedu a žlutu, nyní — jaký to obrat!

Posad' me se vedle šťastného cestovatele, zrovna také k oknu. Dole lasturově se štípající moře v stálém spěchu a hučivém

povídání; někdy nám z bílých hřebenů jeho vln zalítne pěna až na noviny, jež nedbale držíme v klínu. Jen několik sáhů od kavárny skotačí krásní delfíni a každý okamžik přelítne, přežblunkne nový jich houf, jako by mořská jízda měla vy-počítaný manévr. Z barek slyšíme místo arabštiny již jen turečtinu a řečtinu a místo turbanu a bílého pláště vidíme fez a modrou kazajku. Uprostřed přístavu kývá a houpá se několik velkých zakotvených parníků, u vchodu do přístavu černají se skaliska jakoby vraky rozkotaných korábů, druhy bezpečný to útulek námořských loupežníků. Ve vodě se všude odstiňuje břeh hnědý a kyprý a moře jako by zde bylo také kypřejší, jasnější, zelenější.

V dlouhé elipse rozkládá se Smyrna. Domy nejsou víc samý kámen, nýbrž lehce přitesané, pestře omalované dřevo. Střechy nejsou víc plochy, trochu se nakloňují a již rudnou. Také nejsou přísně uzavřeny, až si vyjdem městem, uvidíme odevřenou předsíni do malých ale lahodných dvorků s fontánem a květinami, a v předsíni spatříme pravzory hellenských umělců, ženštiny krásné, překrásné, nad něž stavíme jen ideálně půvabné Slovanky z terstského vùkolí. Zrak se sune dále, přes steré kopule turecké k štíhlým stříbrným minaretům, přes ty k porostlým hřbitovům — zde není hřbitov víc „pouští v poušti“ — a dále k černým lesům cypřišovým a světlejším olivovým, nad něž vypíná se jednotlivá palma, zde, v tom vùkolí, opět krásná, protože ne víc monotonní. Hnědé hory, kyprá údolí — a tamhle se vine říčka Males, nad níž hloupým i chytrým ukazují jeskyni, v níž „Homér své zpěvy skládal“. Pohlédněte vzhůru — ano, zde je to modré nebe Jonie, kde se zrodily hrdinné, velké zpěvy ilionské!

A když pak k večeru rozestře se po výšinách skvost fialového světla, když nebe se rozzelená, když po moři začne svě-télkování a myriady jisker rozltnou se po vlnách — ne, nebudu pokračovat, sebrali byste se, ani jediný by nezůstal na té stráži, na kterou nás postavil osud našeho národa.

Nyní se kavárny plní. Italská „opera“ — bůh jí to pyšné jméno odpusť! — právě byla skončila sezónu a zavřela svůj umělecký chlívek v koutě Rue des Roses. Tenor a bas vzali flautu a gitaru a přicházejí do kavárny, aby zpívali kuplety.

Prima ballerina má košíček v ruce, chodí od stolu k stolu a prodává kytičky. Deset bíle oděných děvčat — „z Čech“ — zasednou co orchestr kolem dlouhého stolu. Rozvíří se život, rozesmějí tváře a hrdla. — —

Také dne 9. února l. r. se rozesmály. „V kavárně Kivitově produkovala se společnost akrobatů. Blížila se hodina desátá. Náhle zazněl praskot děsný a než uplynulo 5 minut, byla celá kavárna pod mořem. Jen několik osob, nalezajících se právě u východu, mohlo se zachránit. Někteří ještě zachovali se tím, že okny vyskočili do moře. Lodníci přikvapili, vzdor největšímu úsilí nezachránili nikoho víc. Hrobové ticho, nastalé po zoufalém křiku, dokazovalo, že neštěstí je dokonáno.“

„Následujícího dne vyzdvihly stroje střechu kavárny. Potápěči pracovali po celé dva dny a pracují dále. Posud vytaženo 80 mrtvol, myslí se, že alespoň ještě padesát je pod vodou mrtvol lidí nejrůznějších národností a stavů. Veškeré tváře pohynulých jsou strašně zohyzeny křečmi. Jistý muž, který se byl zachránil, pozbyl řeči.“

„Policie zapověděla návštěvu kaváren ostatních. — Snad že se potopí nábřeží celé.“ —